

ความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ของนักศึกษาและอาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง

Opinion toward online learning during COVID-19 pandemic among students and lecturers at the faculty of nursing in a private university

ชูดาภา เพ็มวงศ์* สายไหม ตุ่มวิจิตร** เจือจันทน์ เจริญภักดี* อาภากร เปี้ยวนิม* และจิราภรณ์ ดีเมือง*

Chudapa Permpongk,*, Saimai Tumwijit,** Jeujant Jiribhakti*, Apakorn Prewnim*, and Jiraporn Deemuang*

Arpakorn Prewnim,* and Jiraporn Deemuang*

* คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

** สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย

*Faculty of Nursing, BangkokThonburi University

**Srisavarindhira Thai Red Cross Institute of Nursing

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ของนักศึกษาและอาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 244 คน เป็นนักศึกษาพยาบาล จำนวน 219 คน และอาจารย์ จำนวน 25 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ของนักศึกษา และอาจารย์ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.81 และ 0.78 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และของอาจารย์อยู่ในระดับมาก 2) ในรายด้าน ความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ด้านทัศนคติต่อประโยชน์ของการเรียนทางออนไลน์ของนักศึกษาและอาจารย์อยู่ในระดับมาก ด้านปัญหาในระหว่างการเรียนรู้ทางออนไลน์ของนักศึกษาและอาจารย์อยู่ในระดับปานกลาง ด้านรูปแบบกิจกรรมและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางออนไลน์ของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนของอาจารย์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การเรียนทางออนไลน์, นักศึกษาพยาบาล, อาจารย์, การระบาดของโรคโควิด 19, มหาวิทยาลัยเอกชน

ได้รับทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Corresponding author E-mail: t_saimai@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 13 ตุลาคม 2565 วันที่แก้ไขบทความ: 18 กุมภาพันธ์ 2566 วันที่ตอบรับบทความ: 13 มกราคม 2566

Abstract

The descriptive research aims to study opinion toward online learning during COVID-19 pandemic among students and lecturers at the faculty of nursing in a private university. A sample of 219 students and 25 lecturers was purposively selected. Research instruments were questionnaires on opinion toward online learning during COVID -19 pandemic for students and for lecturers. Their reliability coefficients were 0.81 and 0.78 respectively. The results are as follows. 1) Nursing students' opinion toward online learning during COVID-19 pandemic, are at a moderate level, but lecturers' opinion are at a high level. 2) In the subpart of attitude toward benefits of online learning, their opinion are at a high level in both groups of students and lecturers. In the subpart of problem during online learning, their opinion are at a moderate level in both groups of students and lecturers. In the subpart of activities/problems of online learning, students' opinion are at a moderate level but lecturers' opinion are at a high level.

Keywords: Online Learning, Nursing Student, Lecturer, COVID-19 Pandemic, Private University

ความสำคัญของปัญหา

โลกกำลังเผชิญกับความท้าทายที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนเมื่อต้องพบกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (COVID-19) ไปทั่วโลก การแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องนี้ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่อยู่แนวหน้าเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพ ชุมชน และระบบการศึกษาอีกด้วย ด้วยมาตรการป้องกันการแพร่ระบาด ทำให้ผู้คนถูกจำกัดการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน สถาบันการศึกษาทุกระดับรวมถึงในระดับมหาวิทยาลัยต้องหยุดการเรียนการสอนในห้องเรียน สถาบันการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์จำเป็นต้องเตรียมพร้อมและปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรการป้องกันและลดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดยยังคงไว้ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเรียนรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางการพยาบาลที่มีคุณภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเพื่อให้สามารถให้บริการดูแลสุขภาพประชาชนอย่างได้มาตรฐาน ในท่ามกลางช่วงวิกฤตของการแพร่

ระบาดของโรคโควิด 19 (Dewart et al., 2020; Jones et al., 2021) ญ่ญแจสำคัญในการบรรลุผลลัพธ์ที่ประสบความสำเร็จเหล่านี้คือการตระหนักรู้และเอาชนะความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการเรียนการสอน (Mitchell & Delgado, 2014)

สถาบันการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ได้จัดการเรียนการสอนในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ด้วยรูปแบบอื่นทดแทนการเข้าเรียนในชั้นเรียนโดยตรง ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (electronic learning หรือ e-learning) การเรียนทางออนไลน์ (online learning) การอภิปรายกลุ่ม การวิเคราะห์รายกรณี การฝึกทักษะทางคลินิก การสร้างสถานการณ์จำลองในคลินิก (Liu et al., 2020; Subedi et al., 2020) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ทำให้นักศึกษาปลอดภัยจากโรคระบาด เกิดทักษะทางปัญญา สามารถสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย มีทักษะในการวิเคราะห์สื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์ มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง

บุคคล ทักษะเหล่านี้สามารถบรรลุเป้าหมายที่สำคัญของหลักสูตรได้ (สุชาติ เคื่องชัย และคณะ, 2564) โดยเฉพาะมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าวต้องอาศัยความพร้อมในการเรียนรู้และความมีวินัยในตนเองของนักศึกษา และความสามารถในการส่งเสริมการเรียนรู้จากอาจารย์ผู้สอนซึ่งจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนเพิ่มขึ้น

คณะพยาบาลศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษาเป็นหนึ่ง ในสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตโดยนำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติมาปรับใช้ในการเรียนการสอน หลักสูตรได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนตามปกติได้ จึงเริ่มใช้การเรียนออนไลน์โดยสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่การระบอบแรกในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ในทุกกลุ่มวิชาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค และนักศึกษายังสามารถเรียนรู้ได้ตามแผนการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยในช่วงแรกใช้กลยุทธ์การสอนบรรยายอภิปรายกลุ่ม และการวิเคราะห์รายการกรณี ผ่านทางช่องทางการใช้โปรแกรม Line และ Zoom ในระยะต่อมามีการเพิ่มวีดิทัศน์เนื้อหา การฝึกทักษะทางคลินิก สถานการณ์จำลองในคลินิก และจัดสอบทางออนไลน์โดยปรับเปลี่ยนเป็นใช้แพลตฟอร์ม (platform) ที่สามารถเก็บเอกสารรายงาน/การบ้าน และสามารถบันทึกการเรียนเพื่อให้ นักศึกษากลับมาทบทวนด้วยตนเองได้ ผ่านทางช่องทางการใช้โปรแกรม Microsoft team และ Google Classroom เป็นต้น จากการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังสิ้นสุดการเรียนทางออนไลน์ เช่น รายวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางในขณะที่บางวิชามีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนลดลง ผลการศึกษากการเรียนทางออนไลน์ในต่างประเทศ

มีความแตกต่างกัน Liu และคณะ (2020) พบว่านักศึกษา มีความรู้ ได้รับประสบการณ์และพอใจกับสภาพแวดล้อมทางคลินิกจำลอง กลยุทธ์การสอนและสามารถปรับตัวในการเรียนทางออนไลน์ได้ดี ในขณะที่ Subedi และคณะ (2020) และ Adnan และ Anwar (2020) พบว่าการเรียนออนไลน์ไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ที่ต้องการในประเทศด้อยพัฒนา เช่น เนปาลและปากีสถานได้ เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น นอกจากนี้การศึกษานี้สถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชนยังมีจำกัด เป็นการศึกษาจริงในหลายกลุ่มประชากร และมีนักศึกษาพยาบาลเป็นกลุ่มตัวอย่างเพียง 193 ราย (มาลีวัล เลิศสาครศิริและคณะ, 2564) คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องนี้ เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทที่มีข้อจำกัดจากการระบาดของโรคโควิด 19

วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ของนักศึกษาและอาจารย์ในคณะพยาบาลศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง

กรอบแนวคิดของการวิจัย ผู้วิจัยใช้แนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning) ของ Guglielmino (1977) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่เป็นอิสระ ประกอบด้วยลักษณะของ ทักษะความสามารถ และบุคลิกภาพของผู้เรียน สามารถใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการพัฒนาทางการศึกษารูปแบบใหม่ เช่น หลักสูตรใหม่ รูปแบบการเรียนใหม่ ๆ หรือ สถานการณ์ที่มีข้อจำกัด ประโยชน์ที่ทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น กลับมาทบทวนด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ดังนั้นการเรียนออนไลน์จึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งมีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียน ผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนในช่วงสถานการณ์ที่มีข้อจำกัด เช่น การแพร่

ระบาดของโรคโควิด 19 เนื่องจากเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ มีอิสระในการเลือกสถานที่และเวลาในการเรียน สามารถจัดรูปแบบกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างทางด้านความสามารถ บุคลิกภาพและความถนัดทางการเรียนของผู้เรียนในสถานการณ์ที่มีข้อจำกัดได้ รวมทั้งยังช่วยให้ผู้สอนเกิดการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้เพิ่มขึ้นเป็นต้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ชนิดของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักศึกษาและอาจารย์ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 412 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ถึง 4 จำนวน 371 คน และอาจารย์พยาบาล จำนวน 41 คน

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 244 คน เลือกแบบเจาะจง โดยเป็นนักศึกษาพยาบาลจำนวน 219 คน ที่ผ่านการเรียนออนไลน์อย่างน้อย 1 รายวิชา และอาจารย์พยาบาลจำนวน 25 คน ที่ผ่านการสอนออนไลน์อย่างน้อย 1 รายวิชา ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Yamane (1973) เมื่อทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนคือ 412 คน กำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 203 คน

เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ของนักศึกษาและอาจารย์ สร้างโดย Subedi และคณะ (2020) ผู้วิจัยและคณะได้รับอนุญาตให้แปลจากเจ้าของ โดยได้แปลเป็นภาษาไทยและแปลกลับเป็นภาษาอังกฤษ โดยอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนทางออนไลน์จำนวน 2 ท่าน มีจำนวน 56 ข้อ ประกอบด้วย 2 ชุด

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ของนักศึกษา มีจำนวน 28 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ของอาจารย์ มีจำนวน 28 ข้อ

แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทัศนคติต่อประโยชน์ของการเรียนทางออนไลน์จำนวน 7 ข้อ 2) ด้านปัญหาระหว่างการเรียนทางออนไลน์จำนวน 10 ข้อ และ 3) ด้านรูปแบบกิจกรรมและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนออนไลน์จำนวน 11 ข้อ การตอบใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยน้อยที่สุด เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยมาก และเห็นด้วยมากที่สุด กำหนดคะแนน 1-5 ตามลำดับ และคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นอิสระ การแปลผลระดับ ใช้ค่าเฉลี่ย ตาม Best (1977) ดังนี้ 1.00-1.49 หมายถึงระดับน้อยที่สุด 1.50-2.49 หมายถึง ระดับน้อย 2.50-3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง 3.50-4.49 หมายถึงระดับมาก และ 4.50-5.00 หมายถึงระดับมากที่สุด

คุณภาพของเครื่องมือวิจัย หาความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index [CVI]) ของแบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 เท่ากับ 0.88 และ 0.86 ตามลำดับ หาความเที่ยง (reliability) โดยนำไปใช้กับนักศึกษาซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และอาจารย์ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจากคณะอื่นของมหาวิทยาลัยที่ศึกษาจำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) แบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 เท่ากับ 0.81 และ 0.78 ตามลำดับ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2564-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 โดยขอความร่วมมือชี้แจงวัตถุประสงค์วิธีการตอบแบบสอบถามผ่าน Line กลุ่มของนักศึกษาในแต่ละชั้นปี และ Line กลุ่มของอาจารย์ จากนั้นคณะผู้วิจัยส่งลิงค์แบบสอบถามให้นักศึกษาพยาบาลและอาจารย์ทางไลน์ของแต่ละกลุ่ม เมื่อได้รับแบบสอบถามตอบกลับ

ใน google form จนครบ 244 ฉบับ คณะผู้วิจัยปิดระบบของการตอบกลับดังกล่าว

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โครงการวิจัยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ของมหาวิทยาลัยที่ศึกษา ตามหนังสือเลขที่ 11/2564 ผู้วิจัยและคณะได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคล การให้สิทธิตัดสินใจการเข้าร่วมโครงการ โดยไม่ต้องให้เหตุผล และไม่มีผลกระทบต่อผลการศึกษาของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนาโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ของนักศึกษาและอาจารย์ ในคณะพยาบาลศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง

1.1 อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.69$, $SD = 0.33$)

1.1.1 อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ในด้านทัศนคติต่อประโยชน์ของการเรียนทางออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.98$, $SD = 0.64$) ในรายละเอียด อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ 2. การเรียนการสอนออนไลน์ทำให้หลีกเลี่ยงผู้คนจำนวนมากได้ง่าย ส่วนอีก 6 ข้ออยู่ในระดับมาก (ตาราง 1)

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับของความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในด้านทัศนคติต่อประโยชน์ของการเรียนออนไลน์ของอาจารย์ ($n = 25$)

ทัศนคติต่อประโยชน์ของการเรียนทางออนไลน์	M	SD	ระดับ
1. ฉันชอบสอนออนไลน์จากที่บ้านมากกว่าสอนในชั้นเรียนของมหาวิทยาลัย	3.64	1.04	มาก
2. การเรียนการสอนออนไลน์ทำให้หลีกเลี่ยงผู้คนจำนวนมากได้ง่าย	4.56	0.65	มากที่สุด
3. ฉันพอใจที่มีการปรับเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยในการเรียนการสอนออนไลน์	3.96	0.84	มาก
4. การสอนออนไลน์ช่วยประหยัดเวลา ทำให้ฉันสามารถทำงานอื่น ๆ ได้อีกมาก	3.84	0.85	มาก
5. ฉันมีความสุขที่มีส่วนร่วมในการสอนออนไลน์และดูแลครอบครัวได้ในเวลาเดียวกัน	3.60	0.87	มาก
6. การสอนออนไลน์ช่วยประหยัดค่าเดินทางจากบ้านไปมหาวิทยาลัย	4.20	0.91	มาก
7. การสอนออนไลน์ช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุระหว่างบ้านไปมหาวิทยาลัย	4.04	0.89	มาก
ภาพรวม	3.98	0.64	มาก

1.1.2 อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ในด้าน **ปัญหาระหว่างการเรียนทางออนไลน์** อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.46$, $SD = 0.42$) ในรายชื่ออยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ปัญหาการใช้แล็ปท็อปและ/หรือคอมพิวเตอร์ในระหว่างการสอนทางออนไลน์ ($M = 4.56$, $SD = 0.65$) อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) ปัญหาการเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตขณะอยู่บ้าน ($M = 4.16$, $SD = 0.99$) 2) ปัญหาการใช้ชุดข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตสำหรับการสอนออนไลน์ ($M = 3.68$, $SD = 1.08$) 3) ปัญหาการมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อการสอนออนไลน์ (เช่นการเข้าร่วมประชุม, การบันทึก, การปิด-เปิดเสียง ($M = 3.68$, $SD = 0.95$) และ 4) ปัญหาจากอุปกรณ์เครื่องมือที่บ้านสำหรับการสอนออนไลน์ ($M = 3.80$, $SD = 0.87$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 1) ปัญหากระแสไฟฟ้าดับหรือไฟตกขณะสอนออนไลน์ ($M = 2.64$, $SD = 0.76$) 2) ปัญหาเกี่ยวกับสัญญาณอินเทอร์เน็ตในการสอนออนไลน์ ($M = 3.00$, $SD = 1.12$) 3) ไม่มีความสุขในขณะมีการสอนทางออนไลน์ ($M = 3.48$, $SD = 0.92$) 4) ต้องใช้โทรศัพท์มือถือในการสอนออนไลน์ ($M = 2.76$, $SD = 1.16$) และ 5) ถูกรบกวนจากมีนักศึกษาเข้าและออกจากห้องเรียนออนไลน์ขณะกำลังสอน ($M = 2.96$, $SD = 0.68$)

1.1.3 อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ในด้าน **รูปแบบกิจกรรมและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนออนไลน์** อยู่ในระดับมาก ($M = 3.72$, $SD = 0.38$) ในรายชื่อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ 1) อาจารย์ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมาย ($M = 4.04$, $SD = 0.73$) 2) การให้ความสนใจนักศึกษาทุกคนในการสอนออนไลน์ ($M = 3.96$, $SD = 0.68$) 3) การตอบคำถามของนักศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตรผ่านชั้นเรียนออนไลน์

($M = 3.96$, $SD = 0.88$) 4) มีการให้ทางเลือกแก่นักศึกษาเมื่อมีปัญหาในการเข้าร่วมชั้นเรียนออนไลน์ ($M = 3.96$, $SD = 0.73$) 5) มีการซักถามและได้ตอบระหว่างการสอนออนไลน์ ($M = 3.64$, $SD = 0.86$) 6) กิจกรรมผ่านชั้นเรียนออนไลน์บรรลุดุประสงค์รายวิชาในหลักสูตร ($M = 3.76$, $SD = 0.78$) 7) มีการสื่อสารกับนักศึกษาได้ดีในระหว่างชั้นเรียนออนไลน์ ($M = 3.86$, $SD = 0.83$) 8) มีการให้งานหรือการบ้านกับนักศึกษาในชั้นเรียนหลังการสอนออนไลน์ ($M = 3.92$, $SD = 0.91$) 9) กิจกรรมการสอนออนไลน์ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับสายตา และ/หรือปวดศีรษะ ($M = 3.56$, $SD = 0.92$) และ 10) มีความกังวลเรื่องอินเทอร์เน็ตช้าของและไฟฟ้าดับหรือไฟตกระหว่างกิจกรรมการสอนออนไลน์ ($M = 3.52$, $SD = 1.12$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ อาจารย์กังวลว่าไม่สามารถตอบคำถามของนักศึกษาได้ชัดเจนในกิจกรรมการเรียนทางออนไลน์ ($M = 2.80$, $SD = 0.76$)

อาจารย์มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าการเรียนทางออนไลน์เป็นการเรียนที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัลและวิถีชีวิตใหม่ แต่ควรสลับเป็นการเรียนในชั้นเรียนเมื่อสถานการณ์เป็นปกติ ช่วยหลีกเลี่ยงผู้คนและลดการแพร่เชื้อ ประหยัดค่าใช้จ่าย ปัญหาในระหว่างการเรียนทางออนไลน์คือผู้สอนตามเทคโนโลยีไม่ทัน

1.2 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.38$, $SD = 0.48$)

1.2.1 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในด้านทัศนคติต่อประโยชน์ของการเรียนทางออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.50$, $SD = 0.83$) ในรายชื่อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 1) การเรียนทางออนไลน์ช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุระหว่างบ้านไปมหาวิทยาลัย ($M = 3.82$, $SD = 1.00$) 2) ประโยชน์คือทำให้หลีกเลี่ยงผู้คนจำนวนมากได้ง่ายมาก ($M = 3.81$, $SD = 0.91$) และ 3) ช่วยประหยัดค่าเดินทาง

จากบ้านไปมหาวิทยาลัย ($M = 3.68$, $SD = 1.10$) **อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ข้อ** ได้แก่ 1) นักศึกษามีความชอบการเรียนรู้ทางออนไลน์จากที่บ้านมากกว่าในชั้นเรียนของมหาวิทยาลัย ($M = 3.02$, $SD = 1.10$) 2) มีความพอใจที่ได้ปรับใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยในการเรียน ($M = 3.38$, $SD = 0.98$) 3) ทำให้ประหยัดเวลาและสามารถทำงานอื่น ๆ ได้มากขึ้น ($M = 3.44$, $SD = 1.07$) และ 4) มีความสุขที่มีส่วนร่วมในการเรียนทางออนไลน์และดูแลครอบครัวได้ในเวลาเดียวกัน ($M = 3.36$, $SD = 1.03$)

1.2.2 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในด้านปัญหาระหว่างการเรียนทางออนไลน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.28$, $SD = 0.55$) **ในรายข้อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ** ได้แก่ ปัญหาการมีอุปกรณ์และเครื่องมือที่บ้านในการเรียนทางออนไลน์ ($M = 3.52$, $SD = 1.08$) และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 9 ข้อ ได้แก่ 1) ปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ตเข้าถึงบ้านในการเรียนทางออนไลน์ ($M = 2.90$, $SD = 1.11$) 2) ปัญหากระแสไฟฟ้าดับหรือไฟตกในการเรียนทางออนไลน์ ($M = 3.25$, $SD = 1.10$) 3) ปัญหาอินเทอร์เน็ตขัดข้องในการเรียนทางออนไลน์ ($M = 3.42$, $SD = 1.03$) 4) ปัญหาการใช้ชุดข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตสำหรับการเรียนทางออนไลน์ ($M = 3.48$,

$SD = 0.85$) 5) ปัญหาการใช้สื่อในระหว่างการเรียนรู้ทางออนไลน์ ($M = 3.19$, $SD = 0.87$) 6) ไม่เข้าใจเนื้อหาในหลักสูตรที่อาจารย์จัดเตรียมให้ในระหว่างเรียนออนไลน์ ($M = 3.17$, $SD = 1.04$) 7) รู้สึกไม่ได้รับความสนใจอย่างเต็มที่จากอาจารย์ขณะเรียนออนไลน์ ($M = 3.26$, $SD = 1.00$) 8) ไม่มีความสุขในระหว่างการเรียนรู้ทางออนไลน์ ($M = 3.48$, $SD = 0.98$) และ 9) มีปัญหาการใช้แล็ปท็อป และ/หรือคอมพิวเตอร์ในการเรียนทางออนไลน์ ($M = 3.17$, $SD = 0.94$)

1.2.3 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ในด้านรูปแบบกิจกรรมและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนออนไลน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.40$, $SD = 0.52$) **ในรายข้อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ** ได้แก่ 1) ฉันใช้โทรศัพท์มือถือในการเรียนทางออนไลน์ 6) ฉันได้รับงานที่มอบหมายหรือการบ้านจากครูเป็นประจำในการเรียนทางออนไลน์ และ 8) ฉันดีใจที่ครูของฉันตรวจและให้ข้อเสนอแนะสำหรับการบ้าน หรืองานที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 7 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ 3) ฉันไม่สนใจที่จะเข้าร่วมชั้นเรียนทางออนไลน์แม้ว่าฉันจะไม่มีปัญหาในการเข้าร่วมก็ตาม (ตาราง 2)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับของความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ ในด้านรูปแบบกิจกรรมและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาล ($n = 219$)

รูปแบบกิจกรรมและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนออนไลน์	M	SD	ระดับ
1. ฉันใช้โทรศัพท์มือถือในการเรียนทางออนไลน์	3.79	1.02	มาก
2. ฉันสามารถสื่อสารกับครูได้ดีในระหว่างการเรียนรู้ทางออนไลน์	3.31	0.84	ปานกลาง
3. ฉันไม่สนใจที่จะเข้าร่วมชั้นเรียนทางออนไลน์แม้ว่าฉันจะไม่มีปัญหาในการเข้าร่วมก็ตาม	2.45	1.17	น้อย
4. ฉันได้รับเอกสารประกอบการบรรยายจากครูแม้ว่าฉันจะไม่สามารถเข้าร่วมชั้นเรียนทางออนไลน์ได้	3.41	0.87	ปานกลาง
5. ฉันสามารถสอบถามข้อสงสัยของฉันผ่านการเรียนทางออนไลน์	3.48	0.85	ปานกลาง

6. ฉันได้รับงานที่มอบหมาย หรือการบ้านจากครูเป็นประจำในการเรียนทางออนไลน์	3.74	0.84	มาก
7. ฉันไม่มีปัญหาในการทำการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมายในการเรียนทางออนไลน์	3.41	0.93	ปานกลาง
8. ฉันตั้งใจที่ครูของฉันตรวจและให้ข้อเสนอแนะสำหรับการบ้าน หรืองานที่ได้รับมอบหมาย	3.52	0.85	มาก
9. ฉันรู้สึกเหมือนกำลังมีปัญหาสายตาหรือปวดหัวเพราะการเรียนทางออนไลน์	3.43	1.11	ปานกลาง
10. ฉันกังวลว่าอินเทอร์เน็ตจะขัดข้อง/ไฟฟ้าตกระหว่างกิจกรรมการเรียนทางออนไลน์	3.40	1.12	ปานกลาง
11. ฉันกังวลเพราะฉันไม่เข้าใจเนื้อหาในหลักสูตรที่ครูจัดเตรียมให้ในการเรียนทางออนไลน์	3.44	0.95	ปานกลาง
ภาพรวม	3.40	0.52	ปานกลาง

นักศึกษาพยาบาลแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า สามารถบันทึกวีดิทัศน์ในวิชาที่ยากแล้วกลับมาดูซ้ำได้ ทำให้คะแนนดีขึ้น ทำอะไรได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน แต่มีเนื้อหาเข้าใจยาก ได้ความรู้ น้อยกว่าการเรียนในชั้นเรียนจริง น่าเบื่อ มีอุปสรรคในเรื่องเทคโนโลยีทำให้เรียนไม่รู้เรื่องและขาดความต่อเนื่อง

การอภิปรายผลการวิจัย

ความคิดเห็นต่อการเรียนทางออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และอาจารย์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการแพร่กระจายของโรคโควิด 19 ทำให้นักศึกษาต้องออกจากหอพักของมหาวิทยาลัยและกลับไปเรียนทางออนไลน์ที่บ้านต่างจังหวัด ซึ่งอาจมีปัญหาเรื่องการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต หรือสัญญาณขัดข้องทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง ปัญหาความไม่พร้อมของอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการเรียน รวมถึงการที่ต้องเรียนคนเดียวที่บ้าน การบ้านหรือกิจกรรมที่มากเกินไป อาจทำให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย สอดคล้องกับความคิดเห็นเพิ่มเติมอย่างเป็นอิสระของนักศึกษาที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เรียนออนไลน์ผ่านมือถือ สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ดี สัญญาณกระตุก ทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจ เป็นต้น ในขณะที่อาจารย์มีความพร้อมในการมีอุปกรณ์/เครื่องมือที่สามารถใช้ในการสอนออนไลน์ได้มากกว่า รวมถึงอาจารย์เห็นถึงประโยชน์ของการเรียนทางออนไลน์มากกว่านักศึกษา

โดยเฉพาะประโยชน์การหลีกเลี่ยงผู้คนจำนวนมาก ทำให้ลดการแพร่เชื้อ และประหยัดค่าใช้จ่าย ในขณะที่เดียวกัน การเรียนทางออนไลน์ก็เป็นรูปแบบที่อาจารย์สามารถจัดกิจกรรมการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชาได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ความคิดเห็นในการเรียนทางออนไลน์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ในภาพรวมมีความแตกต่างกัน

ในรายด้านของทัศนคติต่อประโยชน์ของการเรียนทางออนไลน์ของนักศึกษาและอาจารย์อยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่าการเรียนออนไลน์เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนและผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้โดยไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้ากันซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถรักษาระยะห่างทางสังคมและช่วยป้องกันการระบาดของโรคโควิด 19 รวมถึงประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จัดกิจกรรมการเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลีวัล เลิศสาครศิริ และรัตนนา พึ่งเสมอ (2564) ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านปัญหาจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมทางการเรียน บรรยากาศที่ไม่เอื้ออำนวย การที่ต้องนั่งเรียนอยู่คนเดียวในห้องพักของตนทำให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย ขาดแรงจูงใจและไม่จดจ่อในการเรียน (มนัสนันท์ หัตถศักดิ์, 2564) หากสัญญาณอินเทอร์เน็ตมีข้อจำกัด หรือผู้เรียนไม่มีสมาธิในการเรียนก็จะเพิ่มโอกาสในการเกิด

ความผิดพลาดในการรับรู้ เป็นต้น สอดคล้องกับสุชนิษฐ์ สังขสูตร และจอมเดช ตริเมฆ (2564) ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลมีปัญหาการเรียนทางออนไลน์คือ ส่วนใหญ่รู้สึกเบื่อ ไม่มีสมาธิในการเรียน มีการรบกวนของสภาพแวดล้อมรอบข้างขณะเรียน, มีใบงาน/การบ้านเยอะเกินไป และยังคงสอดคล้องกับ Subedi และคณะ (2020) ที่สนับสนุนว่าปัญหาการขาดสัญญาณอินเทอร์เน็ต (63.20%) และปัญหากระแสไฟฟ้าขัดข้อง (63.20%) เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การเรียนทางออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาลในประเทศไทยเนปาลยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ด้านรูปแบบกิจกรรมและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนออนไลน์ พบว่า นักศึกษาสนใจที่จะเข้าร่วมชั้นเรียนออนไลน์แม้จะมีปัญหาในการเข้าร่วมก็ตาม ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการเป็นกรเรียนรู้อุปแบบใหม่ที่สามารถจัดการเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ผู้เรียนจึงสามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา และสามารถทำงานอย่างอื่นในขณะที่เรียนทางออนไลน์ได้ ผู้เรียนสามารถสอบถามข้อสงสัยและสื่อสารกับผู้สอนได้ตลอดเวลา จึงทำให้นักศึกษาโดยเฉพาะในคนที่มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้อย่างสูง สามารถเข้าเรียนได้ตลอดเวลา และไม่มีปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียน

ออนไลน์ สอดคล้องกับที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในเชิงอิสระว่ารูปแบบกิจกรรมการเรียนออนไลน์ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลาในการเดินทาง ตื่นมาก็สามารถเรียนได้เลย เข้าห้องน้ำก็สามารถเอามือถือเข้าไปเรียนด้วยได้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. อาจารย์ผู้สอนควรมีการปรับรูปแบบการเรียนทางออนไลน์ให้มีความน่าสนใจ โดยการพัฒนาสื่อให้มีความหลากหลาย กระตุ้นการเรียนรู้ เช่น การใช้เกม (Game) แอนิเมชันสถานการณ์จำลองบนหอผู้ป่วยร่วมกับแบบฝึกหัดตอบประเด็นคำถามชวนคิดและไตร่ตรอง เป็นต้น เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีความสนใจ ไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนออนไลน์รูปแบบเดิม
2. ผู้บริหารของสถาบันควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี การทำสื่อการสอนที่ทันสมัยให้อาจารย์ผู้สอน และเพิ่มช่องทางออนไลน์ หรือคอลเซ็นเตอร์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ให้อาจารย์และนักศึกษาพยาบาลสามารถขอคำปรึกษาในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน และการเรียนทางออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- มนัสนันท์ หัตถศักดิ์. (2564). การศึกษาสภาพปัญหา และความพึงพอใจในการเรียนรูปแบบออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) ของนิสิตมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ บางเขน. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 16(1), 202-213.
- มาลีวัล เลิศสาครศิริ และ รัตนา พึ่งเสมา. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักศึกษาวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ จากสถานการณ์โควิด-19. *วารสารสุขภาพกับการจัดการสุขภาพ*, 7(1), 13-27.
- สุชนิษฐ์ สังขสูตร และ จอมเดช ตริเมฆ. (2564). การศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของมหาวิทยาลัยรังสิต. เอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2564. <https://rsucon.rsu.ac.th/proceedings>

- สุชาติ เครือชัย, ยงยุทธ แก้วเต็ม, และ วันวิสาข์ ชูจิตร. (2564). ความพร้อม ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ และความพึงพอใจของการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ON LINE) วิชาการพยาบาลเบื้องต้นในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น)*, 16(1), 105-127.
- Adnan, M., & Anwar, K. (2020). Online learning amid the COVID-19 pandemic: Students' perspectives. *Online Submission*, 2(1), 45-51. <https://doi.org/10.33902/JPSP.2020261309>
- Best, J. W. (1977). *Research in education*. Prentice Hall.
- Dewart, G., Corcoran, L., Thirsk, L., & Petrovic, K. (2020). Nursing education in a pandemic: Academic challenges in response to COVID-19. *Nurse Education Today*, 92, Article e104471. doi: 10.1016/j.nedt.2020.104471
- Guglielmino, L. M. (1977). *Development of the self-directed learning readiness scale* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Georgia.
- Jones, K., Hein, L. C., & James, L. (2021). A nursing leadership practicum in the time of COVID-19: A Southeastern University experience. *Nurse Leader*, 19(2), 145-149. <https://doi.org/10.1016/j.mnl.2020.06.010>
- Liu, Y. M., Chen, M. C., Chung, F. F., Huang, H. P., Chao, L. F., Chen, M. Y., Jane, S. W., & Fan, J. Y. (2020). Challenges to the nursing practicum during the COVID-19 pandemic. *Hu Li Za Zhi*, 67(6), 25-31. doi: 10.6224/JN.202012_67(6).05
- Mitchell, M. M., & Delgado, C. (2014). Online learning: Advantages and challenges in implementing an effective practicum experience. *Open Journal of Nursing*, 4(6), 379-384. doi:10.4236/ojn.2014.46044
- Subedi, S., Nayaju, S., Subedi, S., Shah, S. K., & Shah, J. M. (2020). Impact of E-learning during COVID-19 pandemic among nursing students and teachers of Nepal. *International Journal of Science and Healthcare Research*, 5(3), 68-76.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper and Row.